

Jeg er meget vel tilfreds med, at man i Folketinget har slettet § 16, der tildelte Statshusmændene en generende Undtagelsesstilling derved, at der ikke uden Landbrugsministerens Samtykke kunde gøres Udlæg eller Arrest for personlig Gæld, som Ejeren af et Husmandsbrug havde paadraget sig, ligesom Ejendommen heller ikke kunde behæftes med anden Pantegæld, saa længe Statskassens Tilgodehavende ikke var nedskrevet til Halvparten af Ejendommens oprindelige Laaneværdi. Man frigør derved Statshusmændene for et ufortjent Præg af at være usolide Skyldnere, og det kan formentlig ske, uden at Statskassens Interesser derved brøstholdes.

Det viser sig jo af de Motiver, der ledsage Lovforslaget, at der hidtil ikke er faldet noget nævneværdigt Tab for Statskassen ved Husmandsbrugene. Lad nu ogsaa være, som det ærede 7de Medlem for 2den Kreds (Piper) udtalte, at det er Opgangstider, vi have at se tilbage paa, og at de for en væsentlig Del ere Aarsag 1, at Tabene ere blevne saa lidt fremtrædende eller saa uvæsentlige; men de indvundne Erfaringer tale dog for, at man i udvidet Maalestok trygt tør fortsætte det Forsøg, der etableredes ved Loven af 1899, der fortsattes og udvidedes ved Loven af 1904, og som atter agtes fortsat og udvidet ved det her foreliggende Forslag. Vi befinde os vel i denne Sag endnu paa Forsøgsstadiet; der er endnu Plads for Indsamling af flere Erfaringer i denne Sag, f. Eks. af Erfaring i Henseende til, hvorledes Statshusmandsbrugene ville klare sig i Tilfælde af, at vi faa en Nedgangsperiode, en fremtrædende Nedgang i Konjunkturerne. Under disse Omstændigheder er der ingen Anledning til at fastsætte en Forsøgsplan med en Gyldighedsfrist af et alt for langt Tidsrum, og derfor har jeg med Tilfredshed set, at man i Folketinget har begrænset Gyldighedsfristen for den her foreliggende betydningsfulde Foranstaltning til 5 Aar. Betydningsfuld er den nemlig, det erkendes fra alle Sider, og det maa erkendes her, hvor Talen er om ved Statsstøtte at skabe Hundreder eller Tusinder af gode, selvstændige, økonomisk uafhængige Hjem paa sund og tiltalende Basis, hvor en Kreds af vore Medborgere, som ellers vanskeligt vilde kunne skaffe sig selvstændige Hjem og Virkefelt og Velvære, paa gunstige Vilkaar faa Adgang til at sætte Foden under eget Bord og Ploven i egen Jord, paa saa gunstige Vilkaar, at de paagældende derved faa Adgang til at kunne føle sig som tilfredse Medborgere af

vort Samfund. Dette er udmærket. Den sociale og samfundsmæssige Betydning deraf kan vanskeligt overvurderes. Den Partigruppe, jeg tilhører, har fuldt ud Øje herfor, og derfor hilse vi Lovforslaget med Glæde. Nu kan det jo hænde, at det ærede 7de Medlem for 2den Kreds (Piper) har Ret, naar han henpegede paa, at Lovforslaget maatte kunne blive bedre paa forskellige Punkter, men derom kan der jo forhandles i det Udvalg, hvortil Sagen ventelig vil blive henvist. Men vi fra vor Side ville med Glæde se Lovforslaget ophevet til Lov, og vi skulle loyalt yde vor Medvirkning til, at dette maa ske.

Det her foreliggende Lovforslag har jo paa forskellige Hold i ret fremtrædende Grad beskæftiget Sindene. Der er nede i det andet høje Ting i Debatten om denne Sag talt noget som rigeligt 450 Spalter til Rigsdagstidenden, altsaa et Udtryk for, i hvilken Grad den der har beskæftiget Sindene, og af al denne Veltalenhed er altsaa Lovforslaget i den her foreliggende ændrede Skikkelse udfældet, og fra alle Sider har man kappedes om at udmaale eller udmale Betydningen af denne Lovforanstaltning. Nu skal jeg villigt indrømme, at der er al Anledning til at tale godt om Husmandsbrugene i Almindelighed og om Statshusmandsbrugene i Særdeleshed, men der skabes jo let en utilfredsstillet Attraa ved i denne Sag at male med altfor lyse, lokkende og dragende Farver. Vi maa vel erindre, at ikke alle de, der fyldestgøre Betingelserne, og ikke alle de, der kunde ønske at blive Statshusmænd, kunne vente paa en Studs at faa Andel i denne Lovforanstaltnings Goder, thi Oprettelsen af noget som 600—700 Husmandsbrug om Aaret er jo det, der normeres ved de Beløb, vi her operere med. Og heller ikke er Forholdet saaledes, at alle de, der i og for sig kunde være vel tjente med at opnaa Statshusmandskaar, egne sig for Overtagelsen af saadan Jord. Og til mulig Trøst for alle dem, der maatte føle sig brøstholdne ved ikke at kunne blive Andelshavere i de Goder, denne Lov byder paa, skal jeg tillade mig at fremsætte et Par Bemærkninger, men for disse Bemærkninger — det ønsker jeg udtrykkelig betonet — hefter kun jeg personlig. Der foreligger i Statistisk Tabelværk for 1906, 5te Række, Litr. E., Nr. 4, en statistisk Oversigt over Indkomst- og Formueforholdene; der findes deri en Oversigt over Indkomst- og Formueforholdene for rigeligt 83,000 Husmænd, og det fremgaar deraf, at disses gennemsnitlige Aarsindtægt er 674 Kr.,